

**Treść odpowiedzi na interpelację radnych Katarzyny Bornowskiej i Marcina Podsejdy
w sprawie współpracy samorządów województwa mazowieckiego w tworzeniu terenów zielonych m. st. Warszawa**

W odpowiedzi na Państwa interpelację z dnia 14 kwietnia br. w sprawie współpracy samorządów województwa mazowieckiego w tworzeniu terenów zielonych m.st. Warszawy poniżej przedstawiam odpowiedzi na poruszone w wystąpieniu zagadnienia.

1. Czy Zarząd Województwa jest zainteresowany podjęciem współpracy z samorządami lokalnymi w tym z Dzielnicami m.st. Warszawy celem stworzenia terenów zielonych np. w konfiguracji teren m.st. Warszawy a nasadzenia po stronie samorządu województwa?

Zarząd Województwa jest zainteresowany podjęciem współpracy w przedmiotowym zakresie z samorządami lokalnymi, w tym z Dzielnicami Warszawy. Do rozważenia jest udział Województwa w tworzeniu nowych terenów zieleni oraz wsparciu w utrzymywaniu w należyłym stanie obecnie istniejącej zieleni, w szczególności drzew. Należy podkreślić, że podjęcie tego typu działań wymaga pogłębionej analizy art. 14 ustawy o samorządzie województwa, który stanowi, że samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami. Obecnie, w zakresie zieleni Marszałek Województwa Mazowieckiego dysponuje kompetencjami określonymi w art. 90 ustawy o ochronie przyrody i tym samym wydaje zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów na terenach miast na prawach powiatów oraz monitoruje i kontroluje wykonanie nasadzeń zastępczych oraz przesadzeń drzew i krzewów. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że korzystając z tych kompetencji nie tylko wydawane są decyzje zezwalające na usuwanie drzew i krzewów, ale równocześnie wydawane zobowiązania do nasadzeń drzew i krzewów, których przeżywalność jest weryfikowana przez okres 3 lat, tak aby zapewnić racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego, zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju. Należy zauważyć także, że udział Województwa w przedmiotowych przedsięwzięciach polegających na sadzeniu drzew rodzić będzie skutki finansowe i wymaga zapewnienia dodatkowych środków budżetowych na ten cel.

2. Czy podjęta jest współpraca z samorządem m.st. Warszawy lub poszczególnymi Dzielnicami m.st. Warszawy w celu poprawy jakości powietrza w Warszawie lub współtworzenie terenów zielonych w Warszawie? Jeśli tak proszę o wskazanie konkretnie podjętych działań.

W obszarze poprawy jakości powietrza Samorząd Województwa prowadzi ciągłą współpracę z samorządem m. st. Warszawy. W dniu 26 lutego 2020 r. w Warszawie, podpisana została „*Deklaracja współpracy dotycząca poprawy jakości powietrza*”. Marszałek Województwa Mazowieckiego oraz Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy zadeklarowali podjęcie wspólnych działań, mających przyczynić się do poprawy jakości powietrza oraz ograniczenia występowania negatywnych skutków wynikających z jego zanieczyszczenia. Działania te to m.in.:

1. współpraca przy planowanych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego pracach nad zaostreniem przepisów uchwały antysmogowej, mającej na celu wyeliminowanie na terenie Miasta Stołecznego Warszawy paliw stałych używanych w indywidualnych źródłach ciepła. Miasto zadeklarowało gotowość do wdrożenia zakazu w IV kwartale 2023 roku.
2. rzetelna wymiana informacji, dająca możliwość właściwego diagnozowania problemów i doboru adekwatnych środków działania,

3. działania zmierzające do podniesienia efektywności egzekwowania zapisów uchwały antyśmogowej,
4. prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych.

Przedstawiciele władz Warszawy czynnie uczestniczyli w tworzeniu aktualnego programu ochrony powietrza poprzez przekazywanie stosownych danych i propozycji czy udział w spotkaniach roboczych. Brali również udział w przygotowaniu wkładu do odpowiedzi na uzasadnioną opinię, w związku z uchybieniem zobowiązaniom wynikającym z art. 13 ust. 1 akapit drugi oraz z art. 23 ust. 1 akapit drugi dyrektywy 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (Dz. Urz. UE L 152 z 11 czerwca 2008 r., str.1, w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych dla dwutlenku azotu (naruszenie nr (2016)2010). Uzasadniona opinia dotyczy m.in. naruszenia przez Rzeczypospolitą Polską zobowiązań wynikających z art. 13 ust.1 akapit drugi dyrektywy 2008/50/WE w zakresie utrzymujących się przekroczeń poziomów dopuszczalnych ze względu na dwutlenek azotu w 4 strefach na obszarze Polski, w tym, w latach 2010-2019, w strefie aglomeracja warszawska.

3. **Czy w budżecie województwa przewidziane są środki celem podjęcia współpracy w zakresie współtworzenia terenów zielonych? Jeżeli tak to proszę o dokładne wskazanie kwot oraz paragrafów w budżecie?**

W budżecie województwa mazowieckiego na 2021 r. w dziale 900, rozdziale 90095 § 4300, zarezerwowano środki w wysokości 190.000,00 zł na realizację przez Departament Polityki Ekologicznej, Geologii i Łowiectwa projektu pn.: Nasadzenia drzew w Warszawie, realizowanego w ramach Budżetu Obywatelskiego Mazowsza – BOM 2020.

W 2019 r. został wdrożony nowy instrument – **Mazowiecki Instrument Wsparcia Ochrony Powietrza MAZOWSZE 2019 (MIWOP 2019)**, realizowany przez Departament Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych.

Dotacja na zadanie mogła wynieść do 50% kosztów kwalifikowalnych zadania i nie mogła przekroczyć kwoty 200 000 zł.

Środki w wysokości 4.846.851,00 zł przeznaczono na wsparcie 6 obszarów związanych z ochroną środowiska, w tym dofinansowano 30 zadań dot. zieleni na łączną kwotę 2.591.457,00 zł. – pn.: „Ograniczanie ilości szkodliwych substancji w środowisku (szczególnie pyłów lotnych oraz tlenków azotu), poprzez tworzenie nowych i rewitalizację istniejących terenów zieleni w miejscach zurbanizowanych”, Miasto Stołeczne Warszawa nie złożyło wniosków w ramach ww. programu.

W 2020 r. w ramach programu **Mazowiecki Instrument Wsparcia Ochrony Powietrza MAZOWSZE 2020 (MIWOP 2020)**, na 8 obszarów związanych z ochroną środowiska przeznaczono 25 mln zł.

Do końca 2020 roku zrealizowano 22 zadania z zakresu: „Tworzenie nowych i rewitalizacja istniejących terenów zieleni sprzyjających poprawie warunków mikroklimatycznych i powodujących poprawę wymiany ciepłej oraz lokalnej jakości powietrza” na łączną kwotę 1.591.697,37 zł (w dziale 900, rozdziale 90095 § 6300 – 748.195,05 zł oraz § 2710 – 843.502,32 zł). Dodatkowo jedno zadanie z powyższego zakresu zostanie zakończone w 2021 r. Wnioskowana kwota pomocy finansowej dla tego zadania wynosi 200.000,00 zł (§ 6300).

W 2020 r. Miasto st. Warszawa nie otrzymało dofinansowania w ramach MIWOP 2020.

Przy czym samo Miasto złożyło 2 wnioski: na inwentaryzację i na akcje edukacyjno-informacyjną. Wniosek na inwentaryzację, jako priorytetowy znalazł się na liście beneficjentów, jednak finalnie Miasto zrezygnowało z podpisania umowy o dofinansowanie. Drugi wniosek znalazł się na liście rezerwowej, ale bez szans na

dofinansowanie. Poza tym 2 wnioski złożyła również Dzielnica Włochy m. st. Warszawy (jeden wniosek dotyczył terenu zieleni, drugi – inwentaryzacji), jednak z przyczyn formalnych oba wnioski zostały odrzucone.

W 2021 r. w ramach programu **Mazowiecki Instrument Wsparcia Ochrony Powietrza i Mikroklimatu MAZOWSZE 2021 (MIWOPiM 2021)** wspieranych jest 7 obszarów związanych z ochroną środowiska. Jednym z rodzajów zadań realizowanych w ramach tego instrumentu jest: „Tworzenie nowych i rewitalizacja istniejących terenów zieleni sprzyjających poprawie warunków mikroklimatycznych, zwiększeniu retencji wodnej i powodujących poprawę wymiany ciepłej oraz lokalnej jakości powietrza”. Dotacja na to zadanie może wynieść do 50% kosztów kwalifikowalnych zadania i nie może przekroczyć kwoty 200 000 zł.

W budżecie województwa mazowieckiego na całe zadanie MIWOPiM MAZOWSZE 2021, zaplanowano kwotę 11 mln zł (Dział 900, Rozdział 90095, §6300 i §2710). Aktualnie trwa weryfikacja wniosków.

4. Czy na nieruchomościach będących we władaniu samorządu województwa mazowieckiego na terenie Warszawy są tworzone tereny zielone? Jeżeli tak to proszę o dokładne wskazanie nieruchomości wraz z numerami działek oraz ulicami.

W 2021 roku realizowane jest zadanie z Budżetu Obywatelskiego Mazowsza – BOM 2020. Wśród projektów wybranych przez mieszkańców Mazowsza, znalazł się projekt **Nasadzenia drzew w Warszawie**. W ramach realizacji zadania planowane jest posadzenie ok. 150 drzew i krzewów na działkach Województwa Mazowieckiego. Przy zaangażowaniu Mazowieckiego Zarządu Nieruchomości w Warszawie, do przeprowadzenia nasadzeń, wytypowano następujące lokalizacje:

1. Warszawa, ul. Brzeska 12 dz. ew. nr 7/1, 7/2, obręb: 4-14-07,
2. Warszawa, ul. Ciołka 10A dz. ew. nr 62/2, obręb: 6-06-08,
3. Warszawa, ul. Pasymaska 10, dz. ew. nr 42, obręb: 7-10-05,
4. Warszawa, ul. Rzymowskiego 36, dz. ew. nr 1/2, obręb: 8-04-11,
5. Warszawa, ul. Sobieskiego 93, dz. ew. nr 49, 4, obręb: 1-03-09, 1-02-19,
6. Warszawa, ul. Świętojerska 9, dz. ew. nr 2/2 i 2/3, obręb: 5-02-08.

Projekt, za zgodą jego autora, został rozszerzony i jest realizowany także na działkach znajdujących się na terenie Ostrołęki i Radomia.

Należy jednak zaznaczyć, że baza nieruchomości znajdujących się na terenie m.st. Warszawy, a będących własnością Województwa Mazowieckiego jest bardzo mocno ograniczona.

Z reguły są to działki o niewielkiej powierzchni, na których znajduje się rozbudowana infrastruktura podziemna (uzbrojenie terenu) uniemożliwiająca przeprowadzenie nowych nasadzeń.

5. Czy Zarząd Województwa przewiduje podjęcie czynności mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców Mazowsza w tym m.st. Warszawy w związku z licznymi programami ochrony powietrza czy tworzenia terenów zielonych? Jeżeli tak to proszę o wskazanie jakie czynności wraz z ewentualnymi kwotami, które mają zostać na cel przeznaczone?

Zarząd Województwa Mazowieckiego podjął odpowiednie czynności mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców Mazowsza poprzez opracowanie, w 2020 r., projektu programu ochrony powietrza, który w dniu 8 września 2020 r. został przyjęty w drodze uchwały przez Sejmik Województwa Mazowieckiego (uchwała 115/20). W programie powyższym jednym z działań naprawczych dla strefy aglomeracja warszawska jest

działanie związane z tworzeniem terenów zielonych pn.:” Zwiększanie powierzchni zieleni, w tym nasadzenia zieleni średniej wzdłuż największych ciągów komunikacyjnych w Warszawie, o średnim dobowym ruchu pojazdów w roku (SDR) > 30 000 pojazdów” (kod działania SaWaObZi). Za wykonanie działania odpowiedzialny jest samorząd gminny. Realizacja działania będzie odbywała się poprzez tworzenie zielonej infrastruktury¹, zieleni miejskiej, w tym obszarów biologicznie czynnych, rewitalizację zieleni, wzbogacanie terenów zieleni (zagęszczanie, dosadzenia) oraz nasadzenia roślinności pełniące m.in. funkcje izolacji przeciwpylowej i przeciwigazowej wzdłuż dróg, co może wpłynąć na ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych i innych oraz na poprawę warunków mikroklimatycznych. W ramach działania nie przewiduje się wykonywania nasadzeń zastępczych wykonywanych w ramach budów, przebudów infrastruktury drogowej i przestrzennej. Działanie podzielono na sześć etapów:

- I etap – od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.,
- II etap – od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.,
- III etap – od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.,
- IV etap – od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.,
- V etap – od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r.,
- VI etap – od 1 stycznia 2026 r. do 31 grudnia 2026 r.

W każdym etapie należy zwiększyć powierzchnię terenów zielonych o 75 ha. Koszty działania oszacowano na 225 mln zł, po 37,5 mln zł w każdym etapie. Środki finansowe będą pochodzić z budżetu własnego gminy lub funduszy celowych np. z Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Ochrony Powietrza. Należy podkreślić, że zgodnie z art. 315a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. *Prawo ochrony środowiska*, w przypadku niedotrzymania terminów realizacji powyższego działania organ za to odpowiedzialny tj. Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 50 000 zł do 500 000 zł. Karę pieniężną, w drodze decyzji, wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, biorąc pod uwagę ilość i wagę stwierdzonych uchybień oraz naruszonych przez organ obowiązków.

Jednocześnie, w programie ochrony powietrza, w zakresie tworzenia terenów zielonych, wskazane zostały następujące przykłady dobrych praktyk, które wspomagają obniżanie stężeń substancji w powietrzu i utrzymanie ich poniżej poziomów normatywnych lub co najmniej na tych poziomach:

1. zwiększanie powierzchni terenów zielonych,
2. ochrona istniejącego drzewostanu i środowiska roślinnego we wszystkich gminach województwa mazowieckiego jak również parkach narodowych i innych skupiskach leśnych,
3. zalesianie nowych terenów, w tym gruntów zbędnych dla rolnictwa oraz nieużytków z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo –krajobrazowych,
4. tworzenie zielonej infrastruktury (zielone ściany, przystanki, słupy, ekrany akustyczne),
5. zwiększanie i odzyskiwanie powierzchni biologicznie czynnych,
6. wprowadzanie elementów odpowiednio zaprojektowanej zielono-niebieskiej infrastruktury w tereny miejskie, również na obszary zdominowane przez gęstą zabudowę,
7. tworzenie parków kieszonkowych,
8. rewitalizacja zieleni,
9. wzbogacanie terenów zieleni (zagęszczanie, dosadzenia),
10. zwiększanie bioróżnorodności istniejących terenów zieleni.
11. nasadzenia nowych drzew w miejscu wycinki lub przewrócenia się starych.

¹ sieć wysokiej jakości naturalnych i seminaturalnych obszarów, która jest strategicznie planowana, projektowana i zarządzana w celu dostarczenia szerokiego wachlarza usług ekosystemowych oraz ochrony różnorodności biologicznej

12. budowa wałów ziemnych z zielenią przy autostradach, drogach szybkiego ruchu i innych wymagających osłony akustycznej.

Ponadto Zarząd Województwa Mazowieckiego w roku 2022 planuje wprowadzenie nowego instrumentu finansowego dla gmin pod nazwą **Mazowiecki Instrument Wsparcia Adaptacji do Zmian Klimatu (MIWAZK)**.

Działania w ramach pomocy finansowej nowego instrumentu województwa będą obejmować głównie zieloną i błękitną infrastrukturę, różnorodność biologiczną, szarą infrastrukturę (zagospodarowanie wody deszczowej) oraz mikro retencję.

Dzięki środkom z tej pomocy gminy będą mogły zrealizować przedsięwzięcia związane z urządzaniem zieleni, rewitalizacją parków i skwerów, „odbetonowaniem” terenów w celu zwiększenia przepustowości gruntów podczas ulewnych deszczy, tworzeniem zielonych ścian i dachów itp.

Działania związane z rewitalizacją parków i zazielenieniem terenu zostałyby włączone do nowego instrumentu wsparcia MIWAZK, jako przedsięwzięcia adaptacyjne.

Województwo Mazowieckie planuje wdrożenie programu MIWAZK z początkiem 2022 roku. Proponowane dofinansowanie na jedno zadanie wyniesie do 100 tys. zł przy podobnym udziale gminy (50:50). Zakładając, że ok 1/5 gmin mazowieckich gmin złożą wnioski o dofinansowanie - w pierwszym roku wdrożenia Województwo Mazowieckie planuje zabezpieczyć na ten cel ok. 7 mln zł.